

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

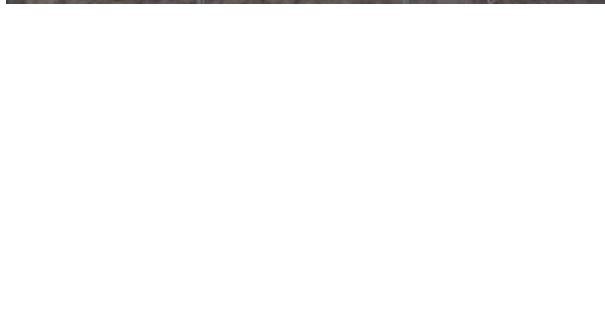
<http://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/55393,W-Grudziadzu-odbyly-sie-uroczystosci-upamietniajace-75-rocznice-Krwawej-Niedziel.html>
2018-10-19, 11:18

W Grudziądzu odbyły się uroczystości upamiętniające 75. rocznicę Krwawej Niedzieli na Wołyniu – 11 lipca 2018

W trakcie uroczystości odsłonięta została tablica edukacyjna „Genocidium Atrax” przygotowana przez Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa Oddziału IPN w Gdańsku.

„Na 6. rocznicę łaski i pomocy walczyła i flota!”

Psomice obywateli pańskich
i lili ludobójstwa
i w szczególności obywateli
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich

„Na 6. rocznicę łaski i pomocy walczyła i flota!”

Psomice obywateli pańskich
i lili ludobójstwa
i w szczególności obywateli
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich
i obywateli pańskich

Uroczystości rozpoczęły się od Mszy Św. w kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, którą poprowadził ks. Witold Szumiato, proboszcz Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Piecach, kapelan Kresowian. W trakcie kazania powiedział:

Cieszę się, że się dzisiaj o tym [Zbrodni Wołyńskiej] mówi, cieszę się, że Grudziądz będzie miał pomnik, który będzie o tym przypominał. [...] Dziś trzeba mówić o tym młodemu pokoleniu.

Następnie zebrani przeszli pod pomnik upamiętniający Ofiary nacjonalistów ukraińskich. Monument został odsłonięty 22 grudnia 2017 r. dzięki staraniom Zygmunta Krzemienia, przedstawiciela lokalnego Towarzystwa Miłośników Kresów Wschodnich, prowadzącego także dzisiejszą uroczystość.

Jako pierwsza głos zabrała prezes Zarządu Towarzystwa Miłośników Kresów Wschodnich w Grudziądzu Irena Tyszkiewicz:

Jesteśmy tymi ostatnimi świadkami tamtych czasów i dlatego mieliśmy taką wielką przyjemność dzięki Zygmuntowi Krzemieniowi [...] by ten pomnik tutaj powstał. Mamy to szczęście, że w naszym kochanym Grudziądzu powstał ten pomnik – podkreśliła.

Przemówienie wygłosił także dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku prof. Mirosław Golon:

Czczymy pamięć ofiar Wołynia i Małopolski Wschodniej z kilku powodów. Dlatego że im się należy, bo zginęli za wartości najświętsze, zginęli za to, że byli dobrymi Polakami, zginęli za to, że byli katolikami, zginęli za to, że byli dobrymi ludźmi. Mordowano ich nie w odwecie, ale po to, żeby obłąkaną ideę czystej etnicznie Ukrainy dla Ukraińców wcielić w rzeczywistość. [...] Niestety tą zbrodnię zbrodniarze zrealizowali [...]. Mamy tutaj dwie cyfry: 100 do 130 tysięcy osób. My chcemy ustalić imiona i nazwiska wszystkich tych ofiar i być może w przyszłości powiemy dokładnie co do setki, co do tysiąca ile osób zamordowano. I możemy to zrobić – zaznaczył.

Prof. Golon odniósł się także do postępowania władz ukraińskich wobec działań IPN:

Prędzej czy później pojawią się na Ukrainie władze, albo i te obecne zmienią zdanie i pozwolą nam prowadzić badania. Bo nie jest czymś zrozumiałym i dopuszczalnym, że nam dzisiaj blokuje się nie tylko poszukiwania i ekshumacje, ale nawet budowanie zwykłych nagrobków na miejscach pamięci. [...] Te 100 tysięcy ofiar woła z grobów których nie ma.

Wśród gości wydarzenia była również posłanka Iwona Michałek, która podkreśliła:

Jestem wdzięczna i władzom miasta i Panu profesorowi [Mirosławowi Golonowi], że będziemy ten pomnik tutaj

odśłaniać i apeluję do nauczycieli, do rodzin, przychodźcie tu!
[...] abyśmy temu młodemu pokoleniu przekazywali pamięć.

Przy pomniku stanął drewniany krzyż, który poświęcił w trakcie dzisiejszych uroczystości ks. Witold Szumiato. Odślonięta została również tablica edukacyjna pt. [„Genocidium Atrox”. Ludobójstwo na ziemiach południowo-wschodnich II Rzeczypospolitej](#), przygotowana przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa.

Tablica ma dwie wersje językowe (polską i angielską, wersja niemiecka i ukraińska dostępna jest w Internecie) i opowiada o historii Zbrodni Wołyńskiej. Będzie stale dostępna dla wszystkich odwiedzających to miejsce.

Na zakończenie uroczystości pod pomnikiem zostały złożone wieńce i kwiaty. Instytut Pamięci Narodowej reprezentowała delegacja na czele z dyrektorem, prof. Mirosławem Golonem, naczelnikiem Delegatury IPN w Bydgoszczy Edytą Cisewską, naczelnikiem OBUWiM IPN w Gdańsku Katarzyną Lisiecką. Obecni byli także pracownicy IPN z Gdańska i Bydgoszczy. Licznie reprezentowane były także władze samorządowe. Uroczystość poprowadził Piotr Wiejak z Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Przy pomniku zaprezentowana również okolicznościowa wystawa IPN [Wołyń 1943. Wołają z grobów, których nie ma](#). Będzie ona dostępna do 18 lipca br.

ORGANIZATORZY UROCZYSTOŚCI:

- Towarzystwo Miłośników Kresów Wschodnich w Grudziądzu

- [Urząd Miasta w Grudziądzu](#)
- Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku – Delegatura w Bydgoszczy